

behandlet som pariaer i femti år. Da nytter det ikke å ydmyke dem enda en gang. Det krever ikke særlig stor psykologisk sans for å forstå at denne fremgangsmåten bare vil forlenge ulykken.

Man må innse at taperne ikke har noe å gi for å løse saken. De er allerede grundig tappet av femti års mobbing og flatklemming. Det er seierherrene som nå må yte noe.

Blant seierherrene, eller «vi de rettferdige» som Berggrav så smukt uttrykte det, er det akseptert at Landssvikanordningen er et uttrykk for god norsk rett, og at den som er dømt etter den, er landssviker. Blant taperne i sin alminnelighet ansees anordningen for å være et juridisk feilgrep som bryter med norsk og vestersk rett, og således ikke gir dem som den treffer rettferdighet.

Det står klart for meg at man ikke løser konflikten mellom seierherrene og de tapende uten at man tar opp Landssvikanordningen til alvorlig ny vurdering. Dette er naturligvis seierherrenes ansvar. Taperne kan ikke gjøre noe fra deres side.

Svært mange kan nå se at Landssvikanordningen er et typisk tilfelle av «seierherresjansisme». Dette behøver ikke å bety at den er dårlig, men det gjør at man i ettertid bør være særlig varsom med å akseptere dens resultater. Det at den oppsto under en hatefull krig, der man fant at alminnelig norsk rett ikke strakte til for et oppgjør ved krigens slutt, gir også et varsel om at den bør revurderes.

Hvis seierherrene eller deres arvinger virkelig ønsker å bygge mistroen og gi plass for forsoning, må de være villige til å samarbeide om en slik revurdering. Dette vil bl.a. medføre at man setter seg inn i tapernes kritikk av anordningen, og aksepterer at kritikken kan ha noe for seg.

Det er dette som må til for å få i gang dialogen mellom seierherrene og taperne. Og det er jo nettopp slik dialog som har manglet, og som forklarer at problemet har fått ligge som en pestbyll i femti år.

Det er ikke å vente at personer som i etterkrigsårene har vist at de aksepterer Landssvikanordningen «med hud og hår», skal klare å foreta den nødvendige kritiske vurdering av anordningen. Det er en oppgave for yngre krefter.

Landssviker, og gjør det

En pestbyll i femti år

Av Paul Huitfeldt, Våge

I debatten om forsoning mellom dem som sto på «den rette siden» under krigen og dem på «den gale siden», har man ofte hørt at «bare landssvikerne ville innrømme sine feil og be om unnskyldning», ville alt rette seg. Dette kan aldri føre frem.

Landssvikerne eller taperne, som jeg vil kalle dem, er først blitt fordømt og dømt fra eiendom og ære, og så blitt

AP

Mandag 12. juni 1995